

PĚSTOVÁNÍ RYCHLE ROSTOUCÍCH DŘEVIN

JAKUB HANÁK, MARIE POLÁČKOVÁ

Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Česká republika

Abstract in original language

Pěstování rychle rostoucích dřevin je stále se rozmáhajícím fenoménem, s nímž je spojena také řada právních otázek. Příspěvek rozebírá podmínky, za kterých lze zakládat a udržovat plantáže rychle rostoucích dřevin. Pozornost je věnována především dopadům na životní prostředí (zemědělský půdní fond a přírodu a krajinu), ale zmíněny jsou také související otázky ochrany práv vlastníků pozemků a procesní aspekty.

Key words in original language

pěstování rychle rostoucích dřevin, zemědělský půdní fond, účastníci řízení

Abstract

Planting fast-growing trees became rampant and is associated with a number of legal issues. This paper discusses the conditions for establish and maintain plantations of fast-growing tree species. Special attention is given to the impact on the environment (agricultural land, nature and landscape). Related issues such as protection of the landowner's rights and procedural aspects are also discussed.

Key words

planting fast-growing trees, agricultural land, parties of the administrative proceedings

1. ÚVOD

Spolu s rozvojem tzv. zelené energie šlo ruku v ruce také pěstování rychle rostoucích dřevin pro energetické účely (dále také jen "RRD"), ze kterých je produkována biomasa zejména pro elektrárny a teplárny. Během roku 2011 přibylo v ČR 399 ha takto využitých půdy (celkem 772 ha).¹

Mezi rychle rostoucí dřeviny lze řadit japonské topoly, což je populární název pro 5 klonů hybridního topolu (*Populus nigra* × *P. maximowiczii* 'J-101' až 'J-105') původem z Japonska, klony vrb a další lignocelulózní energetické plodiny.² Seznam druhů rychle rostoucích dřevin a jejich kříženců pěstovaných ve výmladkových

¹ Zpráva o stavu zemědělství za rok 2011. Sněmovní tisk č. 765, 6. volební období. Dostupná z www.psp.cz.

² Dostupné z: <http://pestujtetopoly.cz/index.php?nav=mfdnes> [cit. 10. 11. 2012].

plantážích v ČR s uvedením maximální délky jejich sklizňového cyklu byl zveřejněn ve Věstníku Ministerstva zemědělství č. 3/2010, částka I.

Pěstování RRD přitom vzbuzuje řadu otázek, jak odborných, tak právních. Následující příspěvek se pokusí poukázat na některé z právních otázek týkajících se vyjímání pozemků ze zemědělského půdního fondu (dále též jen "ZPF") za účelem pěstování RRD a řízení nutných pro zahájení takové činnosti.

2. PĚSTOVÁNÍ RYCHLE ROSTOUCÍCH DŘEVIN NA PŮDĚ NÁLEŽEJÍCÍ DO ZEMĚDĚLSKÉHO PŮDNÍHO FONDU

Již od počátku se musely osoby, jejichž záměrem bylo pěstování RRD pro energetické účely, vyrovnávat s požadavkem ustanovení § 9 zákona o ochraně zemědělského půdního fondu³ na vynětí půdy ze ZPF. Citované ustanovení stanoví, že zemědělská půda je vyjímána ze zemědělského půdního fondu pouze pro nezemědělské účely. Je tedy nutné zodpovědět si otázku, zda lze pěstování RRD klasifikovat jako zemědělský účel či nikoliv, a zda v návaznosti na to činit či nečinit kroky k dočasnému vynětí půdy ze ZPF.

V praxi se lze setkat s názorem, že pro pěstování RRD není vynětí dotčeného pozemku ze ZPF třeba, stejně tak i s názorem, že dočasné vynětí třeba je.

2.1 PĚSTOVÁNÍ RRD BEZ NUTNOSTI VYNĚTÍ POZEMKU ZE ZPF - ARGUMENTY

Myšlenka pěstování RRD dřevin bez nutnosti vynětí dotčeného pozemku ze ZPF je podporována zněním dvou právních předpisů - zákonem o zemědělství⁴ a katastrální vyhláškou⁵. Rovněž někteří odborníci se přiklání k pěstování RRD na půdě náležející do ZPF bez povinnosti půdu vyjmout.⁶

³ Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Vyhláška č. 26/2007, kterou se provádí zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů, (katastrální vyhláška), ve znění pozdějších předpisů

⁶ Viz Svobodová, J. Pravomoci úředníků veřejné správy při schvalovacích řízeních pro pěstování rychle rostoucích dřevin. In: Rychle rostoucí dřeviny - zdroj biomasy pro energetiku - sborník referátů, Praha: Česká lesnická společnost, 2009, str. 23-24.

2.1.1 ZÁKON O ZEMĚDĚLSTVÍ

Pokud je na pozemku provozována činnost, kterou je možno klasifikovat jako zemědělský účel, není nutno pozemek ze ZPF vyjímat. Je otázkou, zda lze za zemědělský účel využití půdy považovat také pěstování RRD.

Zákon o zemědělství ve svém ustanovení § 2e odst. 3 písm. a) upravuje, co lze rozumět zemědělskou výrobou. Zemědělskou výrobou se rozumí mimo jiné i pěstování rostlin pro technické a energetické užití na pozemcích vlastních, pronajatých, nebo užívaných na základě jiného právního důvodu. Uvedené vymezení platí s účinností od 10. 11. 2005.

Pěstování RRD dřevin pro energetické účely lze podle zákona o zemědělství považovat za zemědělskou výrobu, kterou je možné posuzovat jako zemědělský účel využití půdy. V návaznosti na to lze potom konstatovat, že pro pěstování RRD dřevin není vynětí ze ZPF nezbytné.

2.1.2 KATASTRÁLNÍ VYHLÁŠKA

Následně 1. 3. 2007 vstoupila v účinnost katastrální vyhláška⁷, která nově stanovila, že pěstování rychle rostoucích dřevin pro energetické účely je možné takřka na všech druzích pozemků náležejících do zemědělského půdního fondu (orná půda, ovocný sad, trvalý travní porost).⁸ Pro doplnění lze uvést, že v současnosti je možné RRD pěstovat na pozemku druhu "lesní pozemek" a "ostatní plocha".

Z výše uvedeného je patrné, že pro pěstování RRD na pozemcích druhu orná půda, ovocný sad, trvalý travní porost, není zapotřebí

⁷ Vyhláška č. 26/2007 Sb., kterou se provádí zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů, (katastrální vyhláška)

⁸ Viz příloha č. 2 a č. 1 katastrální vyhlášky. Pozemek lze využívat pro pěstování plantáže dřevin (na pozemku je semenná plantáž, plantáž energetických dřevin, vánočních stromků, lignikultury apod.). Plantáže dřevin lze pěstovat na pozemcích druhu orná půda, ovocný sad, trvalý travní porost, lesní pozemek a ostatní plocha.

V minulosti bylo pěstování rychle rostoucích dřevin možné pouze na pozemcích s určením "ostatní plocha" a "les", s čímž bylo spjato také vyjímání půdy ze ZPF, aby se mohlo jednat o tento druh pozemku. Viz příloha č. 1 vyhlášky č. 190/1996 Sb., kterou se provádí zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění zákona č. 210/1993 Sb. a zákona č. 90/1996 Sb., a zákon České národní rady č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů.

souhlasu orgánu ochrany zemědělského půdního fondu s vynětím této půdy ze zemědělského půdního fondu.

Je však nutno uvést, že tento stav plně nekoresponduje s úpravou danou nařízením vlády č. 308/2004 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy a na založení porostů rychle rostoucích dřevin na zemědělské půdě určených pro energetické využití, ve znění pozdějších předpisů. Podle citovaného nařízení musí žadatel doložit spolu s žádostí o zařazení do programu na podporu založení porostu RRD a žádost o dotaci na založení porostu rychle rostoucích dřevin také souhlas příslušného orgánu ochrany ZPF s dočasným odnětím zemědělské půdy ze ZPF pro pěstování RRD.⁹ Toto nařízení bylo však vydáno před výše uvedenými změnami, na jejichž základě je dovozováno neodnímání pozemku ze ZPF. Žádost o zařazení do programu na podporu založení porostu rychle rostoucích dřevin také bylo možno podávat pouze do 28. 2. 2007.¹⁰ Od tohoto období mohli žadatelé využít podpory z Programu rozvoje venkova na období 2007–2013 (opatření II.2.1. Zalesňování zemědělské půdy s podopatřeními II.2.1.1. První zalesnění zemědělské půdy a II.2.1.2. Založení porostů rychle rostoucích dřevin pro energetické využití).

2.2 PĚSTOVÁNÍ RRD S NUTNOSTÍ VYNĚTÍ POZEMKU ZE ZPF - ARGUMENTY

Přestože je výše uvedený závěr, tedy možnost pěstování RRD bez nutnosti vynětí pozemku ze ZPF akceptován převážnou většinou kompetentních úřadů (mj. také Ministerstvem životního prostředí jako ústředního orgánu ochrany ZPF - viz důvodová zpráva k nerealizované novele zákona o ochraně ZPF z roku 2011)¹¹ i odborné veřejnosti, rozhodovací praxe stavebních úřadů a orgánů ochrany ZPF na úrovni obcí jej vždy nerespektuje. Současně nelze nevyjádřit určité pochybnosti nad správností výše uvedeného řešení.

Zemědělský půdní fond je nesporně nenahraditelným výrobním prostředkem umožňujícím zemědělskou výrobu (srov. § 1 zákona o ochraně ZPF). Zákon o zemědělství však vymezuje zemědělskou výrobu ve vazbě na činnost zemědělského podnikatele, která nemusí být vždy realizována na zemědělských pozemcích (zákon koneckonců připouští její provozování i bez pozemku). Podle zákona o zemědělství je zemědělským podnikáním i hospodaření v lese, které bezpochyby není zemědělským využitím pozemku. Ústavní soud pak již mnohem dříve rozhodl, že nelze pojem "zemědělská výroba" pro účely osvobození od povinnosti platit odvod za odnětí půdy

⁹ Viz § 10 odst. 6 písm. f) nařízení č. 308/2004 Sb.

¹⁰ Dostupné z <http://www.agroenvi.cz/service.asp?act=print&val=54369> [cit. 10. 11. 2012].

¹¹ Dostupná z <http://eklep.vlada.cz/eklep/page.jsf> [cit. 13. 11. 2012].

ze ZPF interpretovat pomocí jiného právního předpisu (konkrétně zákona č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání).¹²

Zůstává dále nejasné, proč zákon o ochraně ZPF (§ 11 odst. 5) nadále stanoví, že se v případě pěstování dřevin pro energetické účely neplatí poplatek za dočasné odnětí ze ZPF. Pokud totiž nedochází k odnětí půdy ze ZPF, nevzniká ani povinnost platit poplatek.¹³ Potřebu dočasného odnětí dokládá dále skutečnost, že po zrušení plantáže RRD je nezbytné provést poměrně rozsáhlou úpravu pozemku ("rekultivaci"), kterou je přitom podmiňován právě souhlas s dočasným odnětím půdy ze ZPF.

Zůstává skutečností, že zákon o ochraně ZPF explicitně nestanoví, že pro pěstování RRD není nutné odnětí půdy ze ZPF. Toto pravidlo je dovozováno pouze nepřímou definicí termínu "zemědělská výroba" v jiném právním předpisu a zněním katastrální vyhlášky (prováděcí právní předpis nesmí být přitom v rozporu se zákonem), která umožňuje zapsat využití jako "plantáž dřevin" i u vybraných zemědělských pozemků.

Přitom je nutné mít na paměti, že tento způsob využití (tj. plantáž dřevin) je přípustný také u pozemků lesních, které přitom musí být účelně obhospodařovány podle lesního zákona a v okamžiku, kdy na nich nemohou být plněny některé funkce lesa v obvyklém rozsahu, musí být příslušným orgánem povoleno jejich omezené využívání. Vzhledem k povaze a smyslu pěstování RRD je zřejmé, že řada mimoprodukčních funkcí (rekreační, krajinná) nemůže být v plném rozsahu plněna.¹⁴ Lze se přitom domnívat, že by mělo dojít přímo k odnětí, tj. uvolnění pro jiné využití, neboť pěstování RRD je činností zemědělskou! Tímto bylo současně demonstrováno, že citovaná ustanovení katastrální vyhlášky nemohou vyloučit aplikaci příslušných norem na ochranu zemědělské a lesní půdy.

3. RRD A VLASTNICKÁ PRÁVA

Pěstitelem RRD nemusí být vlastník pozemku. V případě RRD se nejedná o trvalý porost a proto se uplatní pravidlo v § 2 odst. 2 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého je vlastníkem jiných než trvalých porostů uživatel, pokud se s vlastníkem nedohodne jinak. Takto tomu bude bezpochyby v případech, kdy jsou pěstovány řízky za účelem jejich další

¹² Nález Ústavního soudu ze dne 17. 6. 1998, sp. zn. II. ÚS 81/98.

¹³ Korektně je nutné přiznat, že výslovně jsou od poplatku osvobozeny rovněž případy uvedené v § 9 odst. 2 zákona o ochraně ZPF, ve kterých také nedochází k odnětí. Na nelogičnost tohoto ustanovení upozorňuje např. Pekárek, M. et al. Pozemkové právo. Praha: Aleš Čeněk, 2010, s. 253.

¹⁴ Shodně Staněk, J. Jak budeme pěstovat rychle rostoucí dřeviny? Dostupné z <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-12-06/jak-budeme-pestovat-rychle-rostouci-dreviny>. [cit. 13. 11. 2012]

reprodukce na jiných pozemcích.¹⁵ Poněvadž jsou RRD pěstovány pro využití jako palivo nebo biomasa, lze se domnívat, že ani v případech jejich obmýtí v délce 20 a více let nezískávají povahu trvalých porostů. Opačné pravidlo by také zkomplikovalo vzájemné vztahy mezi pronajímatelem a nájemci a neodpovídalo by faktickému stavu.

4. POVOLENÍ POTŘEBNÁ K PĚSTOVÁNÍ RRD

Pro některé druhy RRD je nutné získat povolení k rozšíření nepůvodního druhu rostliny do krajiny od orgánu ochrany přírody. V některých případech pak ještě stavební úřady vyžadují vydání územního rozhodnutí o změně využití území. Ohledně vedení územního řízení je však praxe značně nejednotná.

4.1 POVOLENÍ K ROZŠÍŘENÍ NEPŮVODNÍHO DRUHU ROSTLIN DO KRAJINY

Pro pěstování některých druhů RRD (např. japonských topolů) je nutné získat povolení příslušného orgánu ochrany přírody k záměrnému rozšíření geograficky nepůvodního druhu rostliny do krajiny podle ustanovení § 5 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny.¹⁶

S ohledem na znění ustanovení § 90 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny, které říká, že souhlasy a závazná stanoviska vydávaná podle tohoto zákona jako podklad pro rozhodnutí podle zvláštního právního předpisu jsou závazným stanoviskem podle správního řádu, je povolení vydáváno v rámci správního řízení.

4.1.1 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ

Orgán ochrany přírody rozhoduje o vydání povolení k rozšíření nepůvodního druhu rostlin do krajiny bezodkladně, v ostatních případech rozhodne do 60 dnů od zahájení řízení, ve zvláště složitých případech do 90 dnů od zahájení řízení.

Orgán ochrany přírody v rámci řízení zkoumá, jakým způsobem mohou konkrétní druhy geograficky nepůvodních druhů ovlivnit zájmy chráněné zákonem o ochraně přírody a krajiny. Ovlivnění zájmů posuzuje vždy s ohledem na konkrétní okolnosti případu, tedy o jaký druh nepůvodních rostlin se jedná, kolik jedinců a na jaké ploše má být vysazeno, jaké jsou klimatické podmínky v oblasti, kde má k vysazení nepůvodních druhů rostlin dojít, jaké druhy rostlin

¹⁵ Povahou obdobnou situaci (sazenice stromků v lesní školce) stejným způsobem posoudil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. 25 Cdo 73/2004.

¹⁶ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

a živočichů se v dané oblasti vyskytují a jaký vliv by rozšíření nepůvodních druhů rostlin mohlo na dané druhy mít.

Je zakázáno záměrné rozšiřování nepůvodních druhů rostlin v národních parcích, chráněných krajinných oblastech, národních přírodních rezervacích a přírodních rezervacích, třebaže z tohoto zákazu může orgán ochrany přírody povolit výjimku.¹⁷ Souhlas orgánu ochrany přírody je zpravidla vyžadován také pro pěstování RRD na území přírodních parků, což vyplývá z bližších ochranných podmínek v konkrétních lokalitách (je nutné aplikovat jednotlivá nařízení krajů, kterými se přírodní parků zřizují). Ve zvláště chráněných územích je zpravidla také zakázáno hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, čímž je omezeno např. hnojení.

Povolení zakládá žadateli subjektivní veřejné právo rozšířit nepůvodní druh rostlin (některé druhy RRD) do krajiny za podmínek v povolení daných.

V zákoně o ochraně přírody a krajiny však není upravena sankce pro případ, že by pěstitel RRD o povolení k rozšíření geograficky nepůvodního druhu nepožádal, ačkoli by tuto povinnost ze zákona měl.¹⁸

4.1.2 ÚČASTNÍCI ŘÍZENÍ

S ohledem na skutečnost, že zákon o ochraně přírody a krajiny nestanoví samostatně okruh účastníků řízení, s výjimkou ustanovení §§ 70, 71 a 83 daného zákona, je nutno subsidiárně použít ustanovení správního řádu¹⁹.

Účastníkem řízení o vydání povolení k rozšíření nepůvodního druhu rostlin do krajiny je žadatel a další dotčené osoby, na které se pro společenství práv nebo povinností s žadatelem musí vztahovat rozhodnutí správního orgánu. Žadatelem o vydání povolení je vlastník pozemku, na kterém se mají rychle rostoucí dřeviny pěstovat, případně nájemce či podnájemce, který má předmětný pozemek v užívání. Ve smyslu ustanovení § 71 a 83 zákona o ochraně přírody a krajiny je účastníkem obec, protože rozhodnutí (povolení) může ovlivnit přírodní poměry v jejím územním obvodu, a dále jsou účastníky řízení další osoby podle ustanovení § 27 správního řádu,

¹⁷ Příslušná ustanovení základních ochranných podmínek těchto zvláště chráněných území - např. § 16 odst. 1 písm. h) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁸ Shodně Ministerstvo životního prostředí. Strategie ochrany biologické rozmanitosti v České republice. Praha: MŽP, 2005, str. 20. Dostupné na: http://www.bioinstitut.cz/documents/Strategie-CR_biodiverzita.pdf [cit. 12. 11. 2012].

¹⁹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

tedy ty osoby, které mohou být rozhodnutím přímo dotčeny ve svých právech nebo povinnostech a osoby, o kterých to stanoví zvláštní zákon, tedy také občanská sdružení za podmínek daných § 70 zákona o ochraně přírody a krajiny.²⁰

V praxi jsou účastníky řízení o povolení zpravidla pouze žadatel a obec. Takovéto stanovení okruhu účastníků ale nekoresponduje s právní úpravou, resp. s tím, že by se měl subsidiárně použít pro takové řízení správní řád. Ačkoli povolení k rozšíření nepůvodních druhů do krajiny slouží především k zajištění zájmů ochrany přírody a krajiny před negativními důsledky rozšíření geograficky nepůvodních druhů, jsme názoru, že okruh účastníků by měl být stanoven spíše širěji než úžeji s předpokladem, že osoby, které budou účastníky, budou namítat skutečnosti vážící se na předmět a účel řízení.

4.2 DALŠÍ ASPEKTY OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY

Před založením plantáže RRD lze uvažovat také o posouzení, zda nemůže dojít ke snížení nebo změně krajinného rázu, protože v takovém případě by byl nutný souhlas orgánu ochrany přírody. Zejména v malebných podhorských oblastech může být tento aspekt aktuální. Obdobným způsobem jsou chráněny také významné krajinné prvky (např. údolní nivy či registrované trvalé travní plochy). Opatrnost je na místě zejména tehdy, je-li uvažováno o pěstování RRD na velké ploše. V této souvislosti zbývá dodat, že založením plantáže nedochází k trvalému zalesnění a tudíž nepřichází do úvahy posuzování vlivů záměru na životní prostředí (EIA - srov. bod 1.1 přílohy č. 1 zákona č. 100/2001 Sb.). Naopak pokud by byly pozemky v blízkosti území zařazeného do soustavy Natura 2000 (v informačním systému EIA není k dnešnímu datu žádný takový záměr), bylo by zřejmě vyžadováno hodnocení vlivů pěstování RRD ve smyslu § 45h a 45i zákona o ochraně přírody a krajiny.

4.3 ÚZEMNÍ ROZHODNUTÍ O ZMĚNĚ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

Pěstováním RRD mohou být vážně dotčena práva spojená s jinými pozemky - např. stíněním, padáním listů, působením kořenového systému nebo použitím mechanizace.²¹ Z hlediska ochrany těchto osob se jeví jako nezbytné, aby byl uvažovaný způsob změny využití pozemku vždy posouzen v územním řízení, ve kterém by mohly dotčené osoby namítat relevantní skutečnosti. Praxe v této věci není

²⁰ Řada sdružení svého práva v těchto případech také aktivně využívá (např. ČSOP Kněžice).

²¹ Lze poukázat také na znění § 1017 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, podle kterého může vlastník pozemku od 1. 1. 2014 z rozumného důvodu požadovat, aby se soused zdržel sázení stromů v těsné blízkosti společné hranice pozemků (u stromů přesahující obvyklé výšky 3 m je přípustná vzdálenost 3 m). Důvodová zpráva uvádí jako důvody hrozbu stínění, poškození domu či vyčerpání podzemní vláhy.

jednotná, územní rozhodnutí či jiný akt, který je schopen ho nahradit, není také zmiňováno v informativních materiálech určených zájemcům o pěstování RRD.

Rozhodnutím o změně využití území se stanoví nový způsob užívání pozemku a podmínky jeho využití, přičemž se lze domnívat, že toto rozhodnutí je možné vyžadovat i mimo případy změny druhu pozemku (pěstování RRD je zpravidla pouhou změnou ve způsobu využití - viz výše), protože založení plantáže RRD představuje zásadní změnu v území.²²

Do řízení vstupují také různé dotčené orgány, především orgán ochrany ZPF (je-li pozemek jeho součástí), protože územním rozhodnutím má být dotčen zemědělský půdní fond (srov. § 5 odst. 3 zákona o ochraně ZPF). Z tohoto pohledu se poté diskuze nad ne/potřebností souhlasu s odnětím jeví jako akademická, neboť kompetentní orgány mohou výsadbu RRD zakázat nebo regulovat tímto způsobem (např. určit maximální dobu pěstování, odstup od dalších pozemků, výsadbu izolační zeleně apod.). Jelikož jsou RRD náročné na vláhu, může relevantní požadavky v řízení vznést také vodoprávní úřad. Zpravidla je nutné řešit také vlivy na energetickou infrastrukturu (zejména ve vazbě na ochranná pásma nadzemních vedení, kde je významně omezena výška porostu). Územní řízení je tak v případě pěstování RRD místem, kde lze chránit soukromé i veřejné zájmy. Povolení k rozšíření nepůvodního druhu rostlin lze proto sotva považovat za dostatečné, neboť se jim posuzuje pouze úzký segment všech možných vlivů.

Okruh účastníků územního řízení je vymezen stavebním zákonem. V řadě případů by se tento okruh účastníků překrýval s okruhem účastníků řízení o povolení k rozšíření nepůvodního druhu rostlin do krajiny. Pokud by se postup stavebních úřadů ve věci vydávání územního rozhodnutí za účelem pěstování RRD sjednotil a vždy by územní řízení za účelem pěstování RRD probíhalo, bylo by možno uvažovat o tom, že by orgán ochrany přírody nemusel nutně řešit námitky účastníků, které by bylo možno namítat v rámci územního řízení.

5. ZÁVĚR

Pěstování RRD nepochybně představuje změnu ve způsobu využívání pozemku, který může ohrozit soukromé i veřejné zájmy. Proto není zřízení plantáže RRD čistě věcí vlastníka pozemku, i přes nesporné přínosy RRD z hlediska trvale udržitelného rozvoje. Jsou-li RRD nepůvodním druhem rostliny (a zpravidla jsou), je nutné povolení orgánu ochrany přírody k jejich záměrnému rozšíření. Ačkoliv lze

²² Poněvadž jsou dotace přidělovány od výměry 0,25 ha, ale spíše až 1 ha, lze v praxi spíše vyloučit použití územního souhlasu nebo úplnou absenci rozhodování v území, které přichází v úvahu do výměry 300 m, resp. 1 000 m.

vznést více či méně pádné argumenty proti zavedené praxi neodnímání pozemku pro pěstování RRD ze ZPF, domníváme se, že pěstování RRD je zemědělským využíváním půdy a tudíž povinnost odnímání půdy ze ZPF by byla neúčelná a absurdní. Současně to však znamená, že musí dojít k rozhodnutí o omezení využívání pozemků pro plnění funkcí lesa orgánem státní správy lesů, neboť zemědělsky obhospodařovaný pozemek s plantáží RRD neumožňuje plnit všechny funkce lesa v plném rozsahu. Stavebním úřadům tápajícím v otázce, zda vyžadovat pro pěstování RRD územní rozhodnutí, by mělo metodicky pomoci Ministerstvo pro místní rozvoj (zřejmě po konzultaci s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí, do jejichž působnosti tato problematika také spadá). Vzhledem k nespornému dotčení věcných práv vlastníků sousedních pozemků a různých veřejných zájmů, jsme toho názoru, že vedení územního řízení je ideálním nástrojem, jak případné střety v území vyřešit.

Literature:

- Ministerstvo životního prostředí. Strategie ochrany biologické rozmanitosti v České republice. Praha: MŽP, 2005, s. 116. Dostupné na: http://www.bioinstitut.cz/documents/Strategie-CR_biodiverzita.pdf [cit. 12. 11. 2012].
- Pekárek, M. et al. Pozemkové právo. Praha: Aleš Čeněk, 2010, s. 334, ISBN 978-80-7380-253-0.
- Staněk, J. Jak budeme pěstovat rychle rostoucí dřeviny? Dostupné z <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-12-06/jak-budeme-pestovat-rychle-rostouci-dreviny>. [cit. 13. 11. 2012]
- Svobodová, J. Pravomoci úředníků veřejné správy při schvalovacích řízeních pro pěstování rychle rostoucích dřevin. In: Rychle rostoucí dřeviny - zdroj biomasy pro energetiku - sborník referátů, Praha: Česká lesnická společnost, 2009, s. 23-24, ISBN 978-80-02-02110-0.

Contact – email

jakub.hanak@mail.muni.cz, Marie.Polackova@seznam.cz